

Reactie op het ontwerp Besluit Orgaandonatie (internetconsultatie)

De Stichting Bezinning Orgaandonatie is erkentelijk voor de mogelijkheid om te reageren op het concept Besluit Orgaandonatie.

Opsomming

Bij keuze 1 staat een opsomming: "De volgende organen en weefsels wilt u doneren: alvleesklier, bloedvaten, botweefsel/kraakbeen/pezen, darmen, hart, hartkleppen, huid, lever, longen, nieren, oogweefsel en zenuwweefsel." Deze opsomming kan de indruk wekken uitputtend en eindig te zijn, terwijl deze niet zo is bedoeld. Als na verloop van jaren een langere opsomming ontstaat, heeft het eenmaal ingevulde formulier een gedateerde, beperkte waarde. Wellicht is de opsomming op deze plek niet strikt noodzakelijk.

Uitzonderingen

Tussen keuze 1 en keuze 2 bevindt zich de mogelijkheid om uitzonderingen aan te vinken. Dit kan de indruk wekken een andere keuze te zijn dan keuze 1.

Hierbij valt op dat iemand die toestemming geeft veel meer keuzes krijgt voorgelegd dan iemand die toestemming weigert. Dit levert nodeloze drempels op.

Scholen

De Stichting Bezinning Orgaandonatie (SBO) is wat voorzichtig met voorlichting op scholen. Als het goed is, hebben leerlingen op een jonge leeftijd nog weinig te maken gehad met ziekte en dood. Veel mensen vinden het lastig te overzien waarmee ze instemmen als ze toestemming geven voor orgaandonatie of weefseldonatie. Wellicht geldt dit nog eens te meer voor leerlingen op een jonge leeftijd. Daarom heeft onze voorkeur om basisscholen uit te zonderen van actieve voorlichting.

Nederlandse Reclame Code

De Stichting Bezinning Orgaandonatie zal het enorm waarderen als de minister via het Besluit Orgaandonatie de adviezen wil opvolgen van de Reclame Code Commissie (RCC) in de dossiers 2016/00445, 2016/00960 en 2017/00354.

Het College van Beroep van de Stichting Reclame Code schrijft in haar beslissing in dossier 2016/00445: "De juridische invulling van het begrip 'dood' of 'overlijden' volgens de Wet op de

Orgaandonatie wijkt wezenlijk af van de gebruikelijke betekenis van die woorden naar gangbaar taalgebruik. Dit leidt tot verwarring bij het publiek over de omstandigheden waaronder het uitnemen van organen kan plaatsvinden. Het publiek kan menen dat organen pas worden weggenomen nadat ademhaling, bewustzijn en bloedcirculatie definitief zijn gestopt."

Op 21 februari 2017 deed de Reclame Code Commissie (RCC) uitspraak in dossier 2016/00960, over onder andere het donorformulier. De uitspraak stelt dat de woorden "na mijn overlijden" op het donorformulier in strijd zijn met artikel 5 van de Reclame Code.

In de uitspraak in dossier 2017/00354, op 11 augustus 2017, constateert de Reclame Code Commissie (RCC) dat de juridische invulling van de begrippen "overlijden", "overleden" of "dood" verschilt van de gebruikelijke opvatting en het dagelijkse spraakgebruik. "Het zal het algemene publiek zonder nadere uitleg ontgaan dat de juridische invulling van deze begrippen in een situatie van orgaandonatie kan afwijken van de gebruikelijke invulling". De commissie stelt in haar uitspraak: "Dit impliceert dat enige uitleg van het begrip hersendood conform het Hersendoodprotocol noodzakelijk is."

Kleine lettertjes

Het lijkt ons wenselijk dat het donorformulier verwijst naar de wet, onder andere omdat het gaat om bijzondere vormen van "na uw overlijden" zoals bedoeld in de Wet op de Orgaandonatie. Het is de vraag of het formulier juridisch waterdicht is nu het niet verwijst naar de kleine lettertjes in bijvoorbeeld de wet en het hersendoodprotocol.

De overheid zou er goed aan doen vrijwillig een voorbeeld te nemen aan de eisen die ze zelf stelt aan dienstverrichters en handelaren. Zij moeten duidelijk zijn over alle mogelijke soorten kleine lettertjes, inclusief het klachtrecht. Artikel 8 van de Nederlandse Reclame Code lijkt opvallend veel op artikel 230.b)6, 7, 10, 13 en e) in boek 6 van het Burgerlijk Wetboek". Bijvoorbeeld artikel 230e uit boek 6 van het Burgerlijk Wetboek schrijft voor: "De informatie, bedoeld in deze afdeling, is correct, helder en ondubbelzinnig. De informatie wordt tijdig voor de sluiting van een schriftelijke overeenkomst of, indien er geen schriftelijke overeenkomst is, voor de verrichting van de dienst meegedeeld of beschikbaar gesteld."

Hersendood

Veel mensen hebben aarzelingen bij hersendood en het hersendoodprotocol. Nu leidt dit vaak tot de keuze "geen toestemming". Het lijkt ons nuttig om iedereen de mogelijkheid te bieden om bezwaar aan te vinken tegen uitvoering van het hersendoodprotocol. Of omgekeerd: toestemming te geven voor uitvoering hiervan. Bijvoorbeeld: "ja, ik geef toestemming voor

orgaandonatie en weefseldonatie na hersendood" en "ja, ik geef toestemming voor orgaandonatie en weefseldonatie na hartstilstand". Dit zou tegemoet komen aan breed levende aarzelingen en kon wel eens leiden tot extra toestemmingen en uiteindelijk extra donororganen.

Vorbereidende handelingen

Verder lijkt het ons nuttig om iedereen de mogelijkheid te bieden om bezwaar aan te vinken tegen het uitvoeren van voorbereidende handelingen. Of andersom: toestemming te geven hiervoor.

Willen of toestemmen?

De tekst "U wilt donor worden" trekt onze aandacht. Deze is nogal stellig en zal niet voor iedereen correct zijn.

Orgaandonatie kan alleen bij een gecontroleerd overlijden op de intensive care in het ziekenhuis. Het is de vraag of iedereen dat laatste wil en of iedereen dit beseft. Wellicht geeft iemand toestemming voor donatie, maar prevaleert uiteindelijk de wens om thuis te overlijden.

Feitelijk kon het wel eens als volgt zijn: iemand eindigt bij voorkeur niet als orgaandonor op de intensive care, maar mocht hij of zij onverhoopt daar terechtkomen in de laatste fase, dan geeft hij of zij wel toestemming voor orgaandonatie.

Overgangsregeling

Het lijkt niet strikt noodzakelijk dat de oude donorformulieren hun geldigheid verliezen voor nieuwe registraties. Het is maar de vraag welk percentage van de indieners van een oud formulier de moeite neemt om dit overnieuw te doen met een nieuw formulier.

Opknippen

Bij al onze reacties willen wij bovendien attenderen op het feit dat meer mensen het formulier adequaat en tijdig zullen invullen naarmate het eenvoudiger en korter is. Daarom verzoeken wij het volgende artikel te beschouwen als hier letterlijk ingelast en herhaald:

<https://www.rd.nl/opinie/schaf-donorformulier-af-1.1466875> en

<https://www.parool.nl/opinie/-er-wordt-aan-de-wens-van-de-donor-zelf-voorbijgegaan~a4568648/>

(In Het Parool op zaterdag 10 februari 2018, bladzijde 70: 'Denk vooruit. Besluit nu voor later' en in het RD op maandag 12 februari 2018)

Hiermee hopen wij een nuttige bijdrage te leveren.

Graag vertrouwen wij op een besluitvorming die recht doet aan de hierboven vermelde aandachtspunten.

STICHTING BEZINNING ORGAANDONATIE

Abele Reitsma, voorzitter

Tongerlo, 19 augustus 2019